

N:o 105.

Af Herr **Axel Key:** *Angående anslag till fyllnad å inköpssumman för den af Enkefru C. Scholander till Nationalmuseum hembjudna samling af framlidne Professoren F. W. Scholanders handteckningar och aqvareller.*

Såsom jag af det protokoll, som förts vid Nationalmuseinämnds extra ordinarie sammanträde den 22 sistlidne September, haft tillfälle inhemta, har till inlösen för Nationalmusei samlingar af Enkefru Professorskan Carin Scholander, född Nyström, blifvit hembjuden en samling aqvareller, teckningar och konstruktionsritningar, utförda af framlidne Professorn vid Akademien för de fria konsterna F. W. Scholander. Af Intendenten Upmarks anförande till nämnda protokoll, ett anförande, hvori Museinämndens samtliga ledamöter instämt, framgår det, att denna samling omfattar 1,224 nummer, fördelade på 1,003 kartonger och topografiskt ordnade i 10 portföljer enligt följande öfversigtstabell.

	Aqvareller	Teckningar	Summa
1. Rom	32.	97.	129.
2. Kyrkostaten	22.	116.	138.
3. Florens, Genua, Siena	8.	94.	102.
4. Lombardiet	29.	167.	196.
5. Neapel, Pompeji	46.	93.	139.
6. Sicilien	24.	69.	93.
7. Frankrike, Belgien m. m.	46.	81.	127.
8. Tyskland	9.	73.	82.
9. Sverige	26.	16.	42.
10. Sverige	44.	132.	176.
	Tillsammans 286.	938.	1,224.

De behandlade ämnena äro i allmänhet hemtade från arkitekturens och den dermed närmast beslägtade ornamentikens område, men härjemte finnes ett

ej obetydligt antal kostymstudier, utsigter, teaterdekorationer och friare kompositioner. Arkitektur- och ornamentsteckningarna utgöras af noggranna, men tillika med ett konstnärligt öga uppfattade originalafbildningar af för olika stilperioder och länder karakteristiska konstverk och bilda således en fortlöpande illustration till dessa konstarters utvecklingshistoria. Af ett alldeles särskildt intresse för kändedomen om äldre svensk byggnadskonst och ornamentik är den till 218 nummer uppgående svenska samlingen, bland hvilken räknas ej mindre än 70, till en del fullt utförda aquareller, framställande afbildningar af eller studier från de märkligaste af våra äldre stads- och landskyrkor, Munsö, Vaxala, Vesterås, Vånga, Linköping, Askeby, Vadstena, Kalmar, Dalhem, Skenninge, Gärdserum, Halmstad, en mängd gotländska kyrkor, Ystad, Lund, Vreta, Alvastra, Malmö, Husaby, Kristianstad m. fl. samt offentliga och enskilda slotts- och profan-byggnader.

Ensamt från Gotland äro sålunda omkring 40 kyrkor och kyrkliga minnesmärken aftecknade.

Redan härigenom eller genom arten af sitt innehåll och såsom omfattande afbildningar af ett stort antal märkliga och karakteristiska arkitekturverk och andra konstföremål, af hvilka många hittills alls icke eller endast ofullständigt blifvit återgifna, eger samlingen i sin helhet ett högt vetenskapligt-konsthistoriskt intresse och en stor betydelse som undervisningsmateriel. Och denna synpunkt måste särskildt betonas, då konsthistoriens grunddrag alltmer börja ingå i den allmänna bildningen och offentlig undervisning i detta ämne numera på flera håll meddelas. Men härtill kommer ytterligare den höga konstnärliga förtjensten hos dessa teckningar och studier, som, vare sig hänsyn toges till den artistiska uppfattningen eller det säkra omsorgsfulla utförandet, kunna ställas vid sidan af det bästa, som på liknande område blifvit åstadkommet. Då samlingen slutligen härstammar från en man, hvilken både som utöfvande konstnär, särskildt på arkitekturens, aquarellens och teckningens område, samt såsom lärare intagit en synnerligen framstående och betydelsefull plats inom vårt nationella konstlif; då den på ett karakteristiskt sätt belyser sin mångsidige mästares konstnärliga utveckling och studiesätt, vittnande lika fördelaktigt om hans artistiska blick som om hans tekniska duglighet, hans noggrannhet och arbetsförmåga, så har också Nationalmusei nämnd på dessa grunder vid ofvan nämnda sammanträde enhälligt uttalat sig för önskvärdheten att till det begärda priset 15,000 kronor förvärfva densamma i dess helhet för Nationalmusei samlingar.

Genom en vid Museum företagen detaljvärdering har nämnden öfvertygat sig, att det begärda beloppet motsvarar samlingens vetenskapliga och konstnärliga värde, synnerligen om man tager i betraktande, att flertalet af de utförda aquarellerna kunna anses som sjelfständiga, i konstmarknaden begärliga konstverk, att samlingen bildar ett slutet, ordnadt helt, och att den, hvad yttre skick beträffar, befinner sig i ett tillstånd, som kan anses mönstergilt. För jemförel-

ses skall må anföras, att svenska staten för ett pris af 2,500 kronor inköpte Billmarks efterlemnade teckningar till ett antal af omkring 500, af hvilka dock flertalet redan var i litografi tillgängligt, samt att danska staten år 1874 för 320 teckningar af historiemålaren W. N. Marstrand betalade 4,000 kronor. Den för Scholanderska samlingen begärda köpesumman 15,000 kronor, öfverstiger ej obetydligt det belopp, öfver hvilket Nationalmusei nämnd för närvarande kan förfoga till ökande af musei samlingar. Å det härför afsedda anslaget, som årligen utgår med 6,500 kronor, hvaraf dock 3,000 kronor företrädesvis skola användas till inköp af norska och danska konstnärers arbeten, funnos vid 1881 års slut tillgängliga 5,500 kronor, hvaraf 5,000 blifvit af nämnden, med försakande af tillfälle till andra förvärf, för inlösen af ifrågavarande samling särskildt reserverade. Derutöfver kan nämnden ytterligare bereda sig tillgång till 5,000 kronor af Sofia Gieseckes donationsmedel, förutsatt att nämnden erhåller Kongl. Maj:ts nådiga bemyndigande att enligt inlemnadt, underdånigt förslag få förfoga öfver dessa medel, å hvilka behållningen vid årets början utgjorde omkring 8,000 kronor. Användandet af ett större belopp än det angifna kan af denna behållning och af dessa medel i öfrigt ej för det angifna ändamålet ifrågasättas, då de tills vidare i hög grad tagas i anspråk för reparationer af donationens fastighet och för afbetalning af dess till 15,000 kronor uppgående skuld, och då dessutom donationsbrevet uttryckligen föreskrifver, att medlen skola användas till inköp af ett värderikare konstverk åtminstone hvar femte år. En af Nationalmusei nämnd till Kongl. Maj:t i underdånighet gjord framställning om ett extra anslag af 5,000 kronor af statsmedel till betäckande af det återstående beloppet i köpesumman har icke kunnat till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda. Då Nationalmusei nämnd saknar utvägar att på annat sätt fylla bristen, är under sådana förhållanden stor fara för handen att den ytterst värderika, af den hädangångne konstnären sjelf på det omsorgsfullaste sätt till ett slutet helt ordnade samlingen, som utgör en så betydelsefull del af hans andliga qvarlåtenskap, och som på ett så mångsidigt sätt belyser konstens utvecklingsgång, ej minst i våra egna skilda bygder, skall gå förlorad för statens samlingar, möjligen hamna i utlandet eller, skingrad, aldrig blifva, hvad den, om den i sin helhet införlifvas med vårt Nationalmuseum, alltid skall blifva, nemligen ett af våra vackraste minnesmärken inom konstens verld och en kraftig befrämjare af konstbildningen i vårt land.

Jag vågar tro, att jag ej förgäfves vänder mig till svenska Riksdagen, då jag härmed på grund af det anförda vördsamt föreslår,

att till fyllnad i inköpssumman för den af Enkefru C. Scholander till Nationalmusei konstafdelning hembjudna samlingen af framlidne professorn m. m. F. W. Scholanders

handteckningar och aqvareller Riksdagen måtte bevilja en summa af 5,000 kronor att utgå under loppet af år 1883.

Om remiss häraf till Stats-Utskottet anhålles vördsamt.

Stockholm den 29 Januari 1882.

Axel Key.

N:o 106.

Af Herr C. Mejenqvist: Om ändring i Kongl. Förordningen den 18 September 1874 angående försäljning af vin och malt-drycker.

Från många orter inom vårt land förspörjes klagan öfver att orternas landthandlande hålla vin och maltdrycker för allmänheten till salu. Afhemtningen, om den skall kallas så, tillgår merendels på det sätt, att de personer som äro hängifna åt dryckenskapen och hemfallna under dryckenskapslasten, begifva sig till sådana landthandlande, som idka vin- och ölförsäljning; der köpas flera eller färre buteljer af dylik vara, och begifva de sig utanför handelslokalen och der förtära hvad de inköpt, och sedan återlemna till handlanden de kärl, hvori varan funnits och sedan företaga nya uppköp, till dess de blifva mer eller mindre redlösa, hvarefter ej så sällan oreda, oenighet och slagsmål uppstå och stundom ännu gröfre förbrytelse.

De kommuner å landsbygden, som ofrivilligt inom sina områden eller i dess närhet råkat få dylika handlande, som icke akta att ockra på eländet och lasten,